

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Συνεχίζουμε και στο ΜΑΘΗΜΑ μας αυτό την μελέτη του σπουδαίου αυτού κεφαλαίου στην ζωή των ανθρώπων, των σχέσεων των δύο φύλων μέσα από θεατρικά έργα.

«Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (1564-1616).

Σέ δρόμο της Βενετίας ο πλούσιος έμπορος Αντόνιο συζητά με τους φίλους του Σαλέριο και Σολάνιο. Έρχεται ο πολύ αγαπητός φίλος του Μπασάνιο και του ζητά να του δανείσει χρήματα για να πάει στο Μπελμόντο και να κερδίσει την καρδιά της ωραίας και πλούσιας Πόρσια. Ο Αντόνιο δεν έχει διαθέσιμο τό ποσό που χρειάζεται ο Μπασάνιο, προθυμοποιείται να έγγυηθεί για τον δανεισμό του.

Στό Μπελμόντο η Πόρσια συζητά με την υπηρέτριά της Νερίσσα για τους όρους που έχει θέσει στη διαθήκη του ο πατέρας της για τον γάμο της. Θα την παντρευτεί όποιος επιλέξει τό κουτί, από τα τρία, που περιέχει την εικόνα της. Ο υποψήφιος πρέπει πρώτα να δώσει όρο ότι εάν άστοχήσει δεν θα παντρευτεί και θα τηρήσει σχετική έχεμύθεια.

Ο Μπασάνιο προσπαθεί να πείσει τον πλούσιο Έβραϊο Σάυλοκ να του δανείσει τρεις χιλιάδες δουκάτα με την έγγυηση του Αντόνιο. Τούς συναντά ο Αντόνιο και αποκαλύπτεται η έχθρότητα ανάμεσα σ' αυτόν και τον Έβραϊο τοκογλύφο. Τελικά η συμφωνία γίνεται με τον όρο να κόψει ο Σάυλοκ μιά λίτρα κρέας από τό σώμα του Αντόνιο, αν δεν πληρωθεί τό δάνειο στη λήξη του.

Στό άρχοντικό της Πόρσια ο Πρίγκηπας του Μαρόκου και ο Πρίγκηπας της Άραγωνίας άστοχοϋν προς άπογοήτευσή τους και άνακούφιση της Πόρσια. Κατά την άπουσία του Σάυλοκ σέ συμπόσιο η κόρη του Γέσικα φεύγει με τον Χριστιανό έκλεκτό της καρδιάς της Λορέντζο παίρνοντας χρήματα και κοσμήματα. Ο Μπασάνιο έρχεται στό Μπελμόντο, κερδίζει την καρδιά της Πόρσια και επιλέγοντας τό κουτί με την εικόνα της δικαιούται να την παντρευτεί. Του δίνει δακτυλίδι με την άπαίτηση να μην τό άποχωριστεί ποτέ. Τό ίδιο κάνει και η Νερίσσα στόν φίλο του Γκρατιάνο λόγω άμοιβαίας έλξεως. Η εϋτυχία τους επισκιάζεται από την είδηση ότι ο Σάυλοκ σύρει στό δικαστήριο τον Αντόνιο άξιώνοντας την έκπλήρωση της ποινικής ρήτρας.

Στό δικαστήριο προΐσταται ὁ Δούκας τῆς Βενετίας. Ὁ Σάϋλοκ δέν δέχεται οὔτε πολλαπλάσιο ποσό τοῦ δανείου. Ὁ δικηγόρος ἀρχικά φαίνεται νά δικαιώνει τόν δανειστή πού αἰσθάνεται ὅτι θριαμβεύει. Ἡ ἔνταση κορυφώνεται. Μέ ἐπιχειρήματα ὁ δικηγόρος ματαιώνει τήν ἱκανοποίηση τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Σάϋλοκ. Καταδικάζεται γιατί ἐπιβουλεύτηκε τήν ζωή πολίτου τῆς Βενετίας. Μέρος τῆς περιουσίας του δημεύεται, ἕνα ἄλλο μέρος δίδεται προΐκα στήν κόρη του Γέσιχα. Τελευταία σκηνή στό Μπελμόντο ὅπου ἀποκαλύπτεται ὅτι ὁ δικηγόρος καί ὁ γραμματέας του στό δικαστήριο ἦσαν ἡ Πόρσια καί ἡ Νερίσσα.

«ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ» τοῦ Γιώργου Χριστοδούλου.

Ἡ Πηνελόπη Δέλτα γεννήθηκε στήν Ἀλεξάνδρεια τό 1874. Ἦταν τό τρίτο παιδί τοῦ Ἐμμανουήλ Μπενάκη καί τῆς Βιργινίας Χωρέμη. Ἡ μόνιμη ἐγκατάσταση τῆς οἰκογένειας στήν Ἑλλάδα συνέπεσε μέ τήν ἀνάληψη τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας ἀπό τόν Ἐλευθέριο Βενιζέλο, τοῦ ὁποίου ὁ Μπενάκης ὑπῆρξε ἀφοσιωμένος φίλος καί συνεργάτης. Προσέφερε τεράστιο ἐθνικό, κοινωνικό καί φιλανθρωπικό ἔργο.

Ἡ Πηνελόπη παντρεύτηκε τόν εὐπορο Φαναριώτη ἔμπορο Στέφανο Δέλτα. Ἀπέκτησαν τρεῖς κόρες. Μετά τόν ἄτυχο πόλεμο τοῦ 1897 ἡ οἰκογένεια ἐγκαταστάθηκε στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ Πηνελόπη ἐγνώρισε ἐκεῖ τόν μοναδικό ἔρωτα τῆς ζωῆς της, τόν ὑποπρόξενο Ἴωνα Δραγούμη. Ὁ συναισθηματικός δεσμός τους τελείωσε τό 1912, ὅταν ὁ Ἴων Δραγούμης συνδέθηκε μέ τήν ἠθοποιό Μαρίκα Κοτοπούλη.

Τό ἔργο παρουσιάζει φάσεις τῆς ζωῆς τῆς σπουδαίας αὐτῆς γυναίκα, μέ φόντο τήν πατρική της καί τήν δική της οἰκογένεια, ἀλλά καί τήν Ἑλλάδα. Ὁ ἥρωικός θάνατος τοῦ Μακεδονομάχου Παύλου Μελά, ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου στό Παρίσι, καί ἄλλα στιγμιότυπα παρουσιάζονται. Δυνατή προσωπικότητα χωρίς ἐπαναστατικότητα, ὀδηγεῖται ἀπό τήν αἴσθηση τοῦ καθήκοντος καί τῆς εὐθύνης ἀπέναντι στόν ἄντρα της καί τίς κόρες τους. Τρέφει μεγάλη φιλοπατρία καί πονᾷ γιά τήν ἀνεπάρκεια τοῦ πολιτικοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐποχῆς. Ἐκτός ἀπό τό προσωπικό της ἡμερολόγιο γράφει καί βιβλία. Τά μυθιστορήματα «Γιά τήν Πατρίδα», «Τόν καιρό τοῦ Βουλγαροκτόνου». Τό στρατιωτικό κίνημα στό Γουδή (1909) ἐμπνέει τό «Παραμῦθι χωρίς ὄνομα» καί ὁ Μακεδονικός Ἀγῶνας, τό «Μυστικά τοῦ Βάλτου». Ἄλλα ἔργα της: «Ὁ Τρελαντώνης», «Ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ», «Ρωμιοπούλες», «Ὁ Μάγκας», «Τό Εὐπνημα», «Ἡ Λάβρα» κ.ἄ. Τά βιβλία της γαλούχησαν χιλιάδες Ἑλληνόπουλα.

Τό ἔργο κλείνει μέ τό τέλος τῆς ἠρωίδας. 27 Ἀπριλίου 1941 ὁ Ραδιοφωνικός Σταθμός Ἀθηνῶν μέ δραματικό τόνο ἀναγγέλλει ὅτι τά γερμανικά στρατεύματα μπαίνουν στήν πρωτεύουσα καί καλεῖ σέ πνευματική ἀντίσταση τούς Ἕλληνες.

Καθισμένη στό γραφείο της ή Πηνελόπη Δέλτα ρίχνει δηλητήριο στόν καφέ της και πεθαίνει άδούλωτη.

«Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ» τού Σουηδοῦ δραματοῦργοῦ Αὔγουστου Στρίντμπεργκ (1849-1912).

Ἡ ζωή δέν εἶναι μιά παθητική μεταφορά στό ὄχημα τοῦ χρόνου. Εἶναι μιά ἐνεργητική πορεία πρὸς τήν ἠθική τελείωση. Πορεία μέ ἐπίγνωση (Αλέξανδρος Τσιριντάνης) πρὸς τήν ὀλοκλήρωση τῆς προσωπικότητας. Ὁ γάμος εἶναι συμπόρευση τῶν προσώπων, τοῦ ἄντρα καί τῆς γυναίκας, πρὸς τόν σκοπό αὐτό. Ὁ χορός τοῦ Ἡσαΐα ἀποτελεῖ τήν ἀφετηρία μιᾶς κοινῆς πορείας ζωῆς πού δέν εἶναι ἰσόβιος «μήνας τοῦ μέλιτος». Ἡ ζωή τοῦ ζευγαριοῦ ἔχει χαρές καί λύπες. Μοιάζει μέ τόν καιρό πού μᾶς ἐπιφυλάσσει ἡλιοφάνεια καί συννεφιά, δροσερό ἀεράκι καί παγερό βοριά, ποτιστική βροχή καί καταστροφική νεροποντή, παγωνιά καί ζέστη.

Ζωή χωρίς τό στοιχείο τῆς ἀγάπης εἶναι κόλαση. Δέν εἶναι ζωή, εἶναι θάνατος. Εἴκοσι πέντε χρόνια παντρεμένοι ὁ Ἔντγκαρ καί ἡ Ἄλις χορεύουν τόν χορό τοῦ θανάτου. Ἐδωσαν συνέχεια στή ζωή - ἀπέκτησαν δύο παιδιά - ἀλλά ἡ ζωή τους εἶναι σφραγισμένη ἀπό τόν θάνατο, γιατί μισοῦνται καί ἀλληλοσπαράσσονται καθημερινά. Δέν τούς ἔνωσε ἀμοιβαῖος ἔρωτας. Αὐτοί πού ἐνώνουν τήν ζωή τους στό γάμο χρειάζεται νά συνεισφέρουν κάποια «προϊκα», πρέπει νά διαθέτουν κάποιες πνευματικές προϋποθέσεις πού κατά τήν κοινή ἀγωνιστική πορεία προάγονται καί προάγουν τά πρόσωπα. Ὁ ἔρωτας μετουσιώνεται σέ θυσιαστική ἀγάπη. Ἀγάπη πού ἐμπνέει αὐτοθυσία, θυσία τοῦ ἐγώ, ὄχι θυσία τοῦ ἄλλου. Ἐγκλωβισμένοι στήν ἐγώπάθεια ὁ Ἔντγκαρ καί ἡ Ἄλις εἶναι ξεκομμένοι ἀπό τήν κοινωνία.

«ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΦΟΥΣΤΑΝΙ» κωμειδύλλιο τοῦ Δημοτρίου Καλαποθάκη (1862-1921).

Ὁ συνταξιούχος δάσκαλος Ἀνανίας καί ἡ νεαρή σύζυγός του Κλυταιμνήστρα ἀπό τήν Σαντορίνη ἔρχονται στήν Ἀθήνα γιά τό γαμήλιο ταξίδι τους. Θά φιλοξενηθοῦν στό σπίτι τοῦ ἐξαδέλφου τους Μαρουλίδη. Ἐχουν συνεννοηθεῖ νά φέρουν καί εὔπορο κτηματία, ὑποψήφιο γαμπρό γιά τήν κόρη τοῦ Μαρουλίδη Ἀθηνᾶ, πού ἐναντιώνεται στό συνοικέσιο, γιατί εἶναι ἐρωτευμένη μέ τόν φοιτητή Ἀλκιβιάδη. Ὁ Ἀλκιβιάδης δέν μπορεῖ νά νυμφευθεῖ τήν Ἀθηνᾶ. Ὁ Μαρουλίδης δέν ἐγκρίνει τόν γάμο τους, γιατί εἶναι προκατειλημμένος ἐναντίον τῶν μορφωμένων. Ἄν δέν πάρει πρῶτα τό πτυχίο του, ἡ θεία πού τόν συντηρεῖ δέν θά τοῦ δώσει τήν παρουσία πού τοῦ ἔχει ὑποσχεθεῖ. Ἀνυπέβλητο ἐμπόδιο γιά τό πτυχίο τό μάθημα τῶν Λατινικῶν. Οἱ δύο νέοι μεθοδεύουν τήν ὑπερνίκηση τῶν ἐμποδίων. Ἡ Ἀθηνᾶ

χρησιμοποιεί την υπηρέτριά τους Βασιλική για να βγει από την μέση ή υπόθεση του κτηματία από την Σαντορίνη. Ο Άλκιβιάδης κινητοποιεί τους συμφοιτητές του για την κατάργηση των Λατινικών.

Καθώς ο Άνανίας και η Κλυταιμνήστρα κινούνται στην Αθήνα αναζητώντας τό σπίτι του Μαρουλίδη πέφτουν στην δίνη των φοιτητικών διαδηλώσεων και χάνονται. Ο Άνανίας αναζητά την γυναίκα του, την γυναίκα με τό πράσινο φουστάνι. Η Κλυταιμνήστρα έχει βρει προσωρινά άσυλο στο σπίτι του Μαρουλίδη, αλλά δεν γνωρίζονται. Ο Άνανίας έχει πληροφορηθεί ότι η Κλυταιμνήστρα βρίσκεται στο σπίτι του Μαρουλίδη και τριγυρίζει εκεί να την ιδεί. Ο Καπετάν Κλάρας τον έκλαμβάνει ως έρωτευμένο με την άνεψιά του Αθηνά και τον πιέζει να την νυμφευθεί. Τον δένει μάλιστα για να μην διαφύγει. Έρχεται ο Άλκιβιάδης, τον λύνει και τον παρακαλεί να τον δέσει στη θέση του για να επιτύχει τό πολυπόθητα ισόβια δεσμά με την Αθηνά. Τελικά ο Άνανίας βρήκε την γυναίκα του και ο Άλκιβιάδης νυμφεύθηκε την έκλεκτή του.

Τό έργο δεν προσφέρει μόνον εύπρεπη διασκέδαση (πλοκή, διάλογοι), αλλά θίγει και τό θέμα της επικοινωνίας, της προσαρμογής των ανθρώπων, την έλλειψη ταυτότητας της αστικής κοινωνίας της εποχής και άλλα.

«ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΟΡΙΖΟΝΤΑ» του Άμερικανού συγγραφέα Ευγένιου Ό' Νήλ (1888-1953).

Η υπόθεση του έργου εκτυλίσσεται στην ύπαιθρο, σε μία φάρμα. Στο επίκεντρο δύο νέοι, ο Ρόμπερτ και ο Άντριου, αδέρφια που ζούν στο υποστατικό με τους ηλικιωμένους γονείς τους. Από τους ίδιους γονείς, μεγάλωσαν στο ίδιο περιβάλλον, αλλά είναι διαφορετικοί οι δύο νέοι. Ο Άντριου έχει ζήσει κοντά στον πατέρα τους στον καθημερινό μόχθο της φάρμας. Γεροδεμένος και προσγειωμένος στην πεζότητα της καθημερινής πραγματικότητας. Ο Ρόμπερτ είναι ασθενικός, έχει φοιτήσει σε κολλέγιο, αγαπά τα βιβλία και την ποίηση. Δεν είναι δεμένος με τη γη, αντιθέτως θέλει να πετάξει μακριά από τον χώρο όπου ζει, να ταξιδεύσει. Όνειρεύεται την θάλασσα, τον κόσμο που απλώνεται πέρα από τα βουνά που όριοθετούν τον κόσμο των ανθρώπων της φάρμας. Έχει έναν θείο ναυτικό που θά τον βοηθήσει να πραγματοποιήσει τά όνειρά του. Κι' αυτό τό ξάνοιγμα στον κόσμο, νομίζει, να διευρύνει τους πνευματικούς του όρίζοντες και θά συντελέσει στην ώριμανση της προσωπικότητάς του.

Την παραμονή όμως της αναχωρήσεως του Ρόμπερτ ή Ρούθ, νέα της διπλανής φάρμας, αλλάζει τη μοίρα των δύο αδελφών. Ο Ρόμπερτ, που πίστευε ότι η Ρούθ ανταποκρινόταν στο αίσημα του αδελφού του Άντριου, μαθαίνει από την ίδια ότι αγαπά αυτόν. Αποφασίζουν να παντρευτούν και ο Ρόμπερτ ανταλλάσσει τά όνειρά

του μέ τήν ἀπρόσμενη, χειροπιαστή εὐτυχία. Ὁ Ἄντριου πληγώνεται ἀλλά δέν μισεῖ οὔτε τήν Ρούθ οὔτε τόν ἀδελφό του. Ἀποφασίζει νά φύγει αὐτός μέ τόν θεῖο ναυτικό γιά νά λησμονήσει ταξιδεύοντας στόν κόσμο. Καί οἱ τρεῖς νέοι ἀποτυγχάνουν. Μετά τόν θάνατο τοῦ πατέρα τους, ὁ Ρόμπερτ ἀποτυγχάνει ὡς γεωργός - ἐπιχειρηματίας. Ἀποτυχία καί ὁ γάμος μέ τή Ρουθ. Τό μωρό τους πεθαίνει. Ἡ Ρούθ ἀνακαλύπτει ὅτι ἀγαπᾷ περισσότερο τόν Ἄντριου. Καί ὁ Ἄντριου ἐπιστρέφει στή φάρμα χωρίς νά ἔχει ἐπιτύχει τούς στόχους του.

Σφραγισμένη μέ τή θεϊκή καταγωγή καί τόν προορισμό τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἡ ὕπαρξή μας νιώθει ἀνικανοποίητη στήν αὐτοεξορία τῆς «φάρμας», τῆς χωρίς πνευματικές διαστάσεις καί προοπτικές ζωῆς. Νιώθει τόν ἴμερο γιά τόν πέρα ἀπό τόν ὀρίζοντα τῶν ἀνθρώπινων κόσμων. Χαρά σ' αὐτούς πού δέν τρέχουν πίσω ἀπό χίμαιρες, ἀλλά διευρύνουν τούς ἐσωτερικούς ὀρίζοντες. Σκάβουν μέσα τους, ἀνακαλύπτουν καί ἀνεγείρουν. Γιατί «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ἡμῶν ἐστί».

«ΑΛΟΙΜΟΝΟ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ» κωμωδία τῶν Ἀλέκου Σακελλάριου καί Χρήστου Γιαννακόπουλου.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται στήν Κηφισιά, στήν βίλα τοῦ ἡλικιωμένου καί εὐπορου Ἄντρέα. Δέν ἔχει οἰκογένεια. Λόγω ἡλικίας, ὁ Ἄντρέας δέν ἔχει ἀνθηρή ὑγεία. Καί ὁ φίλος του Ἀγησίλαος εἶναι ἡλικιωμένος, εὐπορος καί ἄγαμος.

Εἶναι παραμονή τοῦ Πάσχα, πλησιάζει ἡ Πρωτομαγιά. Ἡ ζωή σφύζει καί ἀνθίζει στήν Κηφισιά τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὄχι μόνον στήν ὁμορφη φύση ἀλλά καί στά νιάτα, νέους καί νέες. Μέσα σ' αὐτόν τόν κόσμο πού τούς περιβάλλει ὁ Ἄντρέας ξεχωρίζει τήν Ρίτα. Γνωρίζει τήν μητέρα της καί τήν κοπέλα ἀπό κοριτσάκι. Τήν εἶδε νά μεγαλώνει καί τώρα τήν βλέπει γυναῖκα ὄριμη. Ἡ κοπέλα ἐργάζεται σέ γραφεῖο, ὁ πατέρας της ἔχει πεθάνει. Παρά τήν ἡλικία του καί τήν ἀσχημη ὑγεία του θά ἤθελε νά τήν κάνει γυναῖκα του. Ἀλλά ἡ λογική δέν τόν ἔχει ἐγκαταλείψει. Ἀντιθέτως ὁ φίλος του Ἀγησίλαος νομίζει ὅτι ὁ πλοῦτος μπορεῖ νά καλύψει τίς ἐλλείψεις. Ἀποφασίζει νά ζητήσει τό χέρι τῆς Ρίτας ἀπό τήν μητέρα της Ἑλένη.

Καρδιά καί λογική παλεύουν μέσα στόν Ἄντρέα. Ἄν μποροῦσε νά γίνει νέος! Στό ὄνειρό του κλείνει συμφωνία μέ τόν Διάβολο, ὅπως ὁ Φάουστ μέ τόν Μεφιστοφελή, καί γίνεται εἴκοσι πέντε χρόνων ἀλλά φτωχός καί ἀνεργός. Γίνεται ἐνοικιαστής τῆς Ἑλένης καί ἀρχίζει νά πολιορκεῖ τή νεαρή Ρίτα. Κερδίζει τήν καρδιά τῆς νέας καί τήν εὐνοια τῆς μητέρας της, ἀλλά ὅταν τήν ζητᾷ ὁ εὐπορος φίλος του Ἀγησίλαος, ὁ φτωχός Ἄντρέας λησμονεῖται. Δημιουργοῦνται κωμικές καταστάσεις. Ἀλλά μόνον ὅσο διαρκεῖ τό ὄνειρο τοῦ Ἄντρέα.

Όταν ξυπνά όχι μόνον υπερβαίνει τό αΐσθημά του αλλά σημειώνει μία θαυμαστή καί συγκινητική πνευματική αναβάθμιση. Η Ρίτα καί ό σωφέρ του Μανώλης συνδέονται συναισθηματικά, αλλά δέν προχωροῦν στό γάμο ἐπειδή οἱ μισθοί τους εἶναι χαμηλοί. Ὁ Ἀντρέας τούς παροτρύνει νά παντρευτοῦν. Θά τούς προσφέρει ὅ,τι ἔχει.

Ἐκτός ἀπό τήν σκιαγράφηση ἀντιθέσεων τό ἔργο, παράλληλα μέ τά κωμικά του στοιχεῖα, ἐπισημαίνει τό πρόβλημα τῆς ἀνεργίας τῶν νέων. Ὁξύτατο στήν ἐποχή μας. Ὑπονομεύει τό ψυχολογικό τους σφρίγος, μαραίνει τή δημιουργικότητα, τούς ὠθεῖ στό λούκι τῶν ναρκωτικῶν, τούς ἀποτρέπει ἀπό τόν γάμο. Οἱ συνέπειες γιά ἄτομο, οἰκογένεια, κοινωνία καί Ἔθνος ὀλέθριες.

«Ο ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ» μιούζικαλ. Τό κείμενο βασισμένο σέ ἱστορίες τοῦ Σάλουμ Ἀλέιχεμ εἶναι τοῦ Ζόζεφ Στάιν, μουσική τοῦ Τζέρρυ Μπόκ.

Ἀκούοντας τήν λέξη «μιούζικαλ» ὁ νοῦς μας ἴσως πηγαίνει σέ διασκεδαστική παράσταση μέ μουσική, τραγούδια, χορό καί ἀνώδυνα θέματα. Ἡ μουσική καί τό τραγούδι δέν εἶναι μόνον διασκεδαστικά στοιχεῖα. Μποροῦν νά ἐκφράζουν ὅλες τίς φάσεις τῆς ζωῆς πού σημαδεύονται ἀπό χαρά, λύπη, πόνος, εὐτυχία, ἐλπίδα, ἀπογοήτευση, ἐπιτυχίες, κατατρεγμούς καί γενικά ὅ,τι ἔχει ἡ ζωή. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τραγουδήσει μεγάλα κατορθώματα ἀλλά καί τήν καθημερινότητα.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται στό ρωσικό χωριό Ἀνατέβκα γύρω στά 1905. Ἐστιάζει τόν προβολέα του στήν οἰκογένεια τοῦ φτωχοῦ Ἑβραίου γαλατά Τεβιέ μέσα στήν ἐβραϊκή κοινότητα πού εἶναι ἐγκατεστημένη στό χωριό αὐτό. Ὁ Τεβιέ δέν εἶναι μόνον τό κεντρικό πρόσωπο τοῦ ἔργου, ἀλλά λειτουργεῖ καί ὡς ἀφηγητής πού πληροφορεῖ, συνδέει τίς σκηνές τοῦ μύθου τοῦ ἔργου, διατυπώνει τούς προβληματισμούς του, τίς σκέψεις του, τά διλήμματά του, ἐκφράζει τά συναισθήματά του, τά παράπονά του στόν Θεό. Παρακολουθοῦμε φάσεις τῆς ζωῆς τῆς οἰκογένειας τοῦ Τεβιέ, τίς μεταξύ τους σχέσεις καί μέ τήν τοπική ἐβραϊκή κοινότητα, τίς σχέσεις τῆς ἐβραϊκῆς αὐτῆς μειονότητας μέ τόν περίγυρό της.

Ἐκτός ἀπό τό φτωχικό του σπίτι ὁ Τεβιέ ἔχει μόνον μία ἀγελάδα καί πρέπει νά ἀποκαταστήσει πέντε κόρες. Ἀπό τήν ἀρχή μιλά γιά τήν σημασία τῆς τηρήσεως τῶν παραδόσεων, τοῦ σεβασμοῦ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν. Δέν εἶναι ὅμως τυπολάτρης. Ἡ φωνή τῆς λογικῆς καί τῆς πατρικῆς καρδιάς ὑπερισχύουν. Ἀθετεῖ τήν ὑπόσχεση πού ἔδωσε στόν εὐπόρο χῆρο Λαζάρ καί ἐγκρίνει τόν γάμο τῆς κόρης του Τζάϊτελ μέ τόν ἐκλεκτό τῆς καρδιάς της, τόν φτωχό ράφτη Μότελ. Συμβιβάζεται καί μέ τήν ἐκλογή τῆς Χόντελ πού ἐρωτεύεται τόν φοιτητή Πέρτσικ πού γιά τίς ἐπαναστατικές του ἰδέες συλλαμβάνεται καί ἐκτοπίζεται στή Σιβηρία. Μέ σπαραγμό καρδιάς τήν ἀποχαιρετᾶ καθώς ἐκείνη πάει νά βρεῖ τόν καλό της.

Πόνος και θλίψη για όλα τα μέλη της εβραϊκής κοινότητας όταν με διαταγή των Αρχών αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια και το χωριό τους και να φύγουν προς διάφορες κατευθύνσεις. Για τον Τεβιέ πιο σοβαρό πρόβλημα ο δεσμός της κόρης του Χάβα με τον Ρώσο Φιέντκα, αλλόθρησκο και άλλοεθνη.

«ΤΟ ΗΜΕΡΩΜΑ ΤΗΣ ΣΤΡΙΓΓΛΑΣ» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (1564-1616).

Η κυρία υπόθεση του έργου αποτελεί «θέατρο εν θεάτρῳ». Στην παράσταση παραλείπεται ο πρόλογος του έργου και παρεμβάλλονται σύντομες σκηνές από την ζωή του Σαίξπηρ.

Ο πλούσιος ευγενής της Πάδουας Μπατίστας έχει δύο κόρες, την Κατερίνα και την Μπιάνκα. Πολλοί οι μνηστήρες για την Μπιάνκα και... την προίκα της. Ο Μπατίστας θέλει να παντρέψει πρώτα την Κατερίνα που είναι μεγαλύτερη. Κανένας όμως δεν την θέλει, παρά το γεγονός ότι είναι πολύφερνη νύφη. Η Κατερίνα έχει άσχημη φήμη. Είναι στριμμένη και κακιά. Κακομεταχειρίζεται ακόμη και την αδελφή της Μπιάνκα. Είναι πνεύμα αντιλογίας, ανυπότακτο, άτίθασο, έχει γλώσσα τσουχτερή.

Έρχεται στην Πάδουα ένας ευγενής και εύπορος νέος από την Βερόνα, ο Πετρούκιος, που θέλει να βρει πλούσια νύφη. Μαθαίνει για την Κατερίνα και, παρά τις άσχημες πληροφορίες που παίρνει για τον χαρακτήρα της, αποφασίζει να την ζητήσει από τον πατέρα της. Η δύσκολη Κατερίνα αποτελεί μίαν έλκυστική πρόκληση για την αυτοπεποίθηση, την αποφασιστικότητα και την ευφυΐα του.

Η σύγκρουση αρχίζει από την πρώτη γνωριμία τους. Τα αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα της Κατερίνας δεν μεταπείθουν, δεν κάμπτουν, δεν αποθαρρύνουν τον Πετρούκιο. Και το ημέρωμα της στρίγγλας συνεχίζεται, μετά την πρώτη φάση του, κατά την πρώτη γνωριμία τους. Ο Πετρούκιος «στήνει» την νύφη και τους δικούς της μπροστά στην εκκλησία. Προσέρχεται ντυμένος άπρεπα. Δεν μένει στο γαμήλιο γεύμα. Παίρνει την νύφη βίαια, την φορτώνει σ' ένα άξιοθρήνητο άλογο για να πάνε στο κτήμα του. Πριν φθάσουν το άλογο σκοντάφτει και οι νεόνυμφοι πέφτουν στις λάσπες.

Στό σπίτι του ο Πετρούκιος, με την συμπεριφορά του προς τους υπηρέτες, επιβεβαιώνει ότι έχει δείξει στην Κατερίνα μέχρι τώρα. Τα έκλεκτα φαγητά που τους σερβίρουν τα διώχνει με διάφορες δικαιολογίες. Έτσι η Κατερίνα μένει νηστική το πρώτο βράδυ της έγγαμης ζωής της. Θα μείνει και άυπνη.

Σε μεταγενέστερο στάδιο ο Πετρούκιος απορρίπτει το καινούργιο καπέλο και το καινούργιο φόρεμα που άρέσουν στην Κατερίνα. Θα πάνε στον πατέρα της με φτωχά ένδύματα, «γιατί το πνεύμα είναι που κάνει πλούσιο το κορμί». Καθ' όδον η Κατερίνα πείθεται να παραδεχθεί ότι το φεγγάρι είναι που λάμπει και όχι ο

ήλιος, για να μή δυσαρεστήσει τόν άντρα της. Στο πατρικό σπίτι επιβεβαιώνεται ή πλήρης εξημέρωσή της. Άπευθυνόμενη στην Μπιάνκα, στη Χήρα καί στους θεατές, ή Κατερίνα σκιαγραφεί τήν σωστή σύζυγο.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

14 Ιανουαρίου 2023

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ ΕΤΦΤΛ-ΛΠ-2023